

Llengua pròpia i amor propi

Resposta a Albert Manent

VÍCTOR ALEXANDRE

El passat 15 d'abril, Albert Manent va publicar en el diari *Avui* un article titulat «Contra els qui proclamen l'agonia del català», en el qual, a part de citar-me reiteradament, em qualificava de profeta, de victimista i de derrotat per haver gosat escriure en el número 40 de LLENGUA NACIONAL un treball titulat «La submissió lingüística i nacional de Catalunya». Com que el to emprat pel senyor Manent era de menyspreu envers la meva persona i la de tots aquells que denuncien la gravíssima situació en què es troba la llengua catalana, em sento obligat a fer-li algunes consideracions.

En primer lloc, benvolgut Manent, quan parreu d'algú, ja sigui a favor o en contra, assegureu-vos sempre d'escriure correctament el seu nom. Jo, per exemple, no em dic «Aleixandre» sinó *Alexandre*. Un error com aquest resta credibilitat a l'autor i denota manca de rigor per part seva. Pel que fa als atacs amb què m'obsequieu, permeteu-me dir-vos que no em sorprenen. Em dolen, però no em sorprenen. Em dolen perquè trobo que, obsedit a defensar aquells que han detingut el govern —en podem dir govern?— de Catalunya els darrers vint-i-tres anys, no heu volgut entendre res de les reflexions que feia en el meu escrit. No em sorprenen, perquè és lògic que aquells que volen despertar el seu poble provoquin l'enuig dels qui el volen adormit. ¿No us sembla, això no obstant, que tanta son no pot ser bona? ¿No us sembla que ja n'hi ha prou de dir-ne prudència, de la covardia? Francament, no és l'anestèsia nacional el que s'espera d'un govern que es proclama nacionalista. Ja sé que amb un govern socialista hauria estat molt pitjor, ja sé que una cosa és la por d'anar més enllà i una altra la voluntat d'espanyolitzar Catalunya. Però de què li serveix, al país, que governin els primers si, al capdavall, el resultat és el mateix que si ho fessin els segons? Ho vaig dir en el treball que blasmeu i us ho repeteixo

ara: «La submissió lingüística dels catalans és inherent a la seva submissió nacional a Espanya. Militarment vençuda, nacionalment sotmesa i moralment acovardida, Catalunya s'avergonyeix de la seva llengua i la lliura inconscientment al seu botxí.» En altres paraules, benvolgut Manent: si som una nació sense Estat no és pas per culpa de tenir una llengua mancada de reconeixement, sinó que la nostra llengua està mancada de reconeixement perquè no tenim Estat. I no en tenim, no pas perquè Espanya no ens el deixi tenir, sinó perquè no ens

veiem amb cor de tenir-lo. I quan s'arriba a aquest punt, és èticament inadmissible l'ús del terme *nacionalista* com a definició d'un govern la màxima aspiració del qual és l'encaix del seu país en el si d'un altre. Se'n pot dir *incapacitat*, *inapetència*, *regionalisme* o *pusil·lanimitat*, però mai *nacionalisme*.

En el vostre article citeu l'erudit del segle XVIII, Antoni de Capmany, i m'hi relacioneu malèvolament en recordar que es tracta d'algú que va dir que escrivia en espanyol perquè el català era «llengua muerta para la república

de las letras». De debò penseu que jo dono el català per mort? De debò em creieu capaç d'escriure en espanyol al nostre país? Si és així, benvolgut Manent, és que no em coneixeu. N'hauríeu tingut prou de llegir els meus llibres per a estalviar-vos una atzagaiada com aquesta. Ves per on, és precisament perquè encara considero la llengua catalana una llengua viva que escric sobre el tema. És precisament perquè sóc un optimista empedreït que intento transmetre la idea que només les persones i els pobles immadurs deixen que siguin altres els qui decideixin per ells.

Em qualifiqueu de «profeta de calamitats» i dieu que els meus escrits poden «ajudar a la desorientació de la gent senzilla». Des de quina talaia us mireu la vida, Manent? Jo també sóc una persona senzilla, i és perquè confio en la intel·ligència dels qui són com jo que intento enfortir el seu amor propi i crear-los dissonància cognitiva per mitjà de raonaments. Els llibres que ajuden a pensar no són dolents, bon amic. Els llibres que ajuden a pensar només espanten el poder i els amics dels qui detenen el poder. On us situeu, vós? Com és que viviu com un atac personal tota descripció de la realitat catalana que no afavoreix els qui han gestionat els interessos espanyols a Catalunya el darrer quart de segle?

Us definiu com a catalanista i us ho accepto, no sóc qui per a jutjar-vos. Però em pregunto per què em recorden tant el PP i el PSOE les vostres paraules. En Jordi Solé i Camardons també us ho va retreure en un article a *l'Avui*. ¿Us adoneu que quan dieu que «en un moment en què impera el liberalisme a ultrança, la ingerència en l'ús social (del català) és contraproductiu» coincideu fil per randa amb les tesis del nacionalisme espanyol? Vidal-Quadras i Rodríguez Ibarra fa anys que repeteixen el mateix. També diuen, com vós, que exigir que el català ocupi el lloc que li correspon com a llengua nacional de Catalunya és fer-la «antipàtica i problemàtica». És curiós, no us sembla? Fa tres-cents anys que la llengua espanyola s'imposa per la força a Catalunya i ningú no la troba antipàtica ni problemàtica. S'està produint a casa nostra un procés escandalós de substitució lingüística i vós preteneu

que ens ho mireu amb resignació cristiana, com una voluntat sobrenatural que no pot ser contradita. Sobretot que els espanyols no s'enfadïn. Us adoneu que el vostre és el raonament del vençut? Encara que us proclameu catalanista, ja fa temps que interiorment heu claudicat. No seré jo qui us ho retregui, hi teniu tot el dret –tres segles de rentada de cervell fan molta feina–; però, si us plau, no blasmeu els qui no hem vingut a aquest món a resignar-nos, sinó a intentar de canviar el curs de la història.

Us equivoqueu de nou quan dieu que no tinc respecte pels qui senten l'espanyol com la seva llengua més íntima i personal. Jo mateix (ho explico

No és pas per raons de cortesia que l'anglès no ha substituït el danès a Dinamarca, sinó perquè ha topat amb la voluntat dels danesos de fer imprescindible la seva llengua a casa seva i de continuar essent un Estat

en el meu darrer llibre¹) sóc fill de pare espanyol. Sóc, per tant, veritablement bilingüe i puc tenir reflexions «íntimes i personals» en espanyol, però això no treu que la llengua pròpia de Catalunya sigui el català. Una cosa és la meua realitat personal i una altra la de la nació on visc. Que sis milions de danesos parlin anglès perfectament no converteix l'anglès en la llengua pròpia de Dinamarca. Altrament, hauríem d'acceptar que Catalunya té tantes llengües pròpies com col·lectius capaços de parlar-les. Si jo visc fora dels Països Catalans, és evident que la meua llengua vehicular ha de ser la pròpia del país que m'acull. Això no treu que parli en català a casa meua i que transmeti aquesta llengua als meus fills; però m'equivocaria si, a més, pretengués que fos considerada llengua pròpia d'aquell territori. Per la mateixa raó, tenint en compte el nombre de catalans que viuen a Madrid, com és que el català no és allí llengua pròpia? Com és que allò que Espanya i França imposen als Països Catalans

no ho apliquen a casa seva?

Els temps han canviat, Manent. És d'una ingenuïtat entenedidora sentir dir que si la llengua catalana ha sobreviscut a Felip V i a Franco sobreviurà també als seus enemics d'avui. Les colonitzacions d'avui no tenen res a veure amb les d'abans. Les colonitzacions d'avui són etèries i, com les tortures de la policia espanyola, no deixen marca. No és pas per raons de cortesia que l'anglès no ha substituït el danès a Dinamarca, sinó perquè ha topat amb la voluntat dels danesos de fer imprescindible la seva llengua a casa seva i de continuar essent un Estat. I aquesta és la qüestió: D'acord amb les regles actuals del joc internacional, Catalunya

i la seva llengua no tenen cap possibilitat de sobreviure en el si d'un Estat que no sigui el seu. Ja sé que vós no aproveu la independència de Catalunya. Altrament hauríeu d'explicar com és que, a la proposta d'intervenció en un debat a Catalunya Ràdio, va suggerir que us substituís Albert Branchadell, un senyor que diu que «la independència de Catalunya és perversa i moralment reprovable».

La cosa més greu, però, és que aquells que han disposat de vint-i-tres anys per a retornar al català el caràcter de llengua nacional, no tinguin el coratge de reconèixer l'abandonament de les seves responsabilitats. Tants anys de desnacionalització, de renúncies, de genuflexions i de pactes amb els pitjors enemics que ha tingut aquest país d'ençà de la mort de Franco són un balanç que el judici de la història no perdonarà. És per supèrbia que l'escardalenc poder català nega la realitat, perquè és justament la realitat allò que el posa en evidència; és per orgull que en blasma el missatger, perquè amb els seus escrits desperta la consciència de la gent, proposant-li de viure en una nació adulta i no pas en una llar d'infants.

Comprenc, benvolgut Manent, que el títol del meu treball «La submissió lingüística i nacional de Catalunya», us sembli «escandalós». També els ho sembla als qui diuen que «Catalunya és Espanya». A mi, en canvi, el que em sembla escandalós no és el títol sinó el fet. ♦

¹ Victor Alexandre i Joel Joan, *Despullats*, Edicions Proa, Barcelona 2003.